

An aerial photograph of a historic stone church with a steep gabled roof. A section of the church is covered in scaffolding and white protective sheeting, indicating restoration work. A large group of people is gathered in the courtyard in front of the scaffolding. The church is surrounded by a green lawn with several gravestones. The scene is brightly lit, casting long shadows.

ÅRSRAPPORT 2025

Fortidsminneforeningen
National Trust of Norway

Et år med stort engasjement og bred aktivitet

Fortidsminneforeningen er et fellesskap, bygget på kunnskap, engasjement og et sterkt ønske om å ta vare på det som har vært, for å skape noe verdifullt for fremtiden. 2025 har vist oss hva vi får til når vi står sammen.

Frivilligheten står fortsatt som en grunnpilar i arbeidet vårt. Over hele landet bidrar lokallag, avdelinger og enkeltpersoner til å holde kulturarven levende gjennom vernesaker, arrangementer, formidling og daglig drift av eiendommene våre. Med stadig flere lokallag og høy aktivitet er Fortidsminneforeningen en synlig og viktig aktør i lokalsamfunn over hele landet.

Museumsvirksomheten vår har hatt et særlig sterkt år, med rekordhøye besøkstall og et rikt mangfold av opplevelser. Bak tallene ligger et imponerende samspill mellom frivillige og ansatte, som hver dag åpner dører, formidler historier og skaper møteplasser. Samtidig ser vi hvordan nye former for formidling tar plass. Digitale løsninger, kunstprosjekter og nye fortellergrep gjør at flere finner sin inngang til kulturarven, ikke minst barn og unge.

2025 var også et år for fremdrift og nye satsinger. Arbeidet med Urnes verdensarvsenter fortsetter med styrke, og tildelingen av miljøvernprisen fra Stiftelsen UNI er både en viktig anerkjennelse og et avgjørende bidrag videre. Nye eiendommer, som Kultan i Telemark og det såkalte Plakathuset i Oslo, viser spennvidden i arbeidet vårt, fra fredet tun til urbane redningsaksjoner.

Satsingen på tradisjonshåndverk står sterkt. Gjennom kurs, prosjekter og stipend når vi ut til nye generasjoner håndverkere, og bidrar til å sikre kompetansen som kulturminnene våre er helt avhengige av. Samtidig blir erfaringene fra prosjekter som Lys i gamle hus en viktig påminnelse om hvordan kulturminner kan være en ressurs i levende lokalsamfunn. Vi ser også at vernearbeidet vårt gir resultater. Gjennom målrettet innsats, ofte drevet frem av lokale krefter, blir viktige kulturminner reddet, og kulturmiljø får nytt liv. Dette understreker rollen vår som både faglig aktør og demokratisk stemme i viktige samfunnsspørsmål.

Ved utgangen av året hadde foreningen 8490 medlemmer. Selv om det er en liten nedgang fra rekordåret før, er engasjementet stort, og medlemsmassen stabil. Hver og en av dere er med på å bære arbeidet vårt videre.

Trude Knutzen Knagenhjelm

Trude Knutzen Knagenhjelm
styreleder

Dugnad på Abborhøgda (Foto: T. Rødsmoen), Aadne Sollid mottar Urnesmedaljen, H.M. Dronning Sonja på Maihaugen, Torgrim Landsverk og Gunhild Risdal Konnestad (Foto: Aust-Agder lokallag), Håkon Telnes Fjågesund og Thomas Sandvik Jacobsen på Kultan. Foto: Hedvig Idås

FORENINGSLIV

Fortidsminneforeningen får hvert år nye lokallag. Med mer lokal tilstedeværelse skaper vi stadig mer aktivitet og større påvirkning.

Frivillighet er en grunnpilar i Fortidsminneforeningens virksomhet. Den gjør seg gjeldene i eiendomsforvaltningen, i vernekamper, opplysningsarbeid og flere hundre aktiviteter gjennom året. For å styrke frivillighetsarbeidet i organisasjonen ble en nyopprettet stilling som frivillighetskoordinator utlyst i 2025, med oppstart i 2026.

MEDLEMMER

Ved utgangen av 2025 hadde Fortidsminneforeningen 8490 medlemmer. Det er en nedgang på 107 medlemmer fra 2024, året da vi til gjengjeld satte medlemsrekord. En del av årets nedgang kan forklares med opprydding i tidligere års gratis medlemskap for sesongansatte omvisere på foreningens eiendommer. Medlemstallene visere en svak nedgang for medlemskapene med Årboken og Fortidsvern, men ellers holdt seg stabile eller hatt en økning. 265 medlemmer meldte seg inn med kampanjepris fra 1. september, noe som tilsvarer en nedgang på 45 fra fjoråret. Det ble innført to nye medlemskategorier i fjor; familiemedlemskap, der det nå er opprettet 32 hovedmedlemskap med 64 husstandsmedlemmer; egen medlemskontingent for uføre med fire medlemskap.

Fortidsminneforeningen har to æresmedlemmer: **H.M Kong Harald og H.M Dronning Sonja**. Dronningen er Fortidsminneforeningens høye beskytter.

HEDERSBEVISNINGER

I 2025 ble foreningens høyeste utmerkelse, Urnesmedaljen, tildelt Grete Holmboe, Rogaland, Aadne Sollid, Agder og Kari Wiken Sunde, Sogn og Fjordane.

AVDELINGER OG LOKALLAG

Fortidsminneforeningen hadde ved utgangen av 2025 16 fylkesavdelinger og 66 lokallag, samt to studentutvalg i henholdsvis Oslo og Trondheim. Det ble stiftet ett nytt lokallag; Lofoten (Nordland avdeling).

REPRESENTANTSKAPSMØTET

Rogaland avdeling var vertskap for årets representantskapsmøte, Fortidsminneforeningens øverste organ. Representantskapet består av delegater valgt av avdelingene etter medlemstall og et ordførerskap. I Stavanger helgen 30. mai til 1. juni ble delegater, ansatte og gjester møtt med et rikholdig program; omvisning i Stavanger domkirke, som er nylig restaurert i forbindelse med byens 900-årsjubileum, båttur, byvandring og tur til Kvitsøy på programmet. Lørdag var det tradisjonen tro festmiddag.

Representantskapsmøtet behandlet en rekke sentrale saker. Blant vedtakene var:

- Videreføring av dagens kontingentsatser inn i 2026
- Utvikling av en ny frivillighetsstrategi med større medvirkning fra lokallag og avdelinger
- Planlegging av en nasjonal aktivitetsdag for barn og unge i 2026
- Vedtak av strategiplanen for perioden 2026–2030
- Videreføring av dagens modell med årlige representantskapsmøter

Representantskapsmøtet 2025: Med rundt 100 deltakere ble det tre innholdsrike dager med viktige vedtak, faglig påfyll og sosialt samvær. Her foran nyrestaurerte Stavanger domkirke.

Foto: Hedvig Idås

Det ble også vedtatt en resolusjon der foreningen ber Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune skrinlegge planene om utbygging på Eckhoff-høyden – et historisk bygningsmiljø med stor kulturverdi for Stavanger by (se eget avsnitt under Vernesak). Trygve Bragstad fra Den trønderske avdeling ble, gjennom et benkeforslag, gjenvalgt til ordfører, mens Bodil Ruud fra avdeling Troms ble valg til varaordfører.

HOVEDSTYRET

Etter valget under representantskapsmøtet i Rogaland 2025 består styret av:

Leder: Trude Knutzen Knagenhjelm (Sogn og Fjordane)

Nestleder: Ole Jakob Holt (Oslo og Akershus)

Styremedlemmer: Helge Roar Dalen (Agder), Anne Marit Noraker (Oppland), Ketil Thu (Rogaland) Merethe Skjelfjord Kristiansen (ansattrepresentant)

Varamedlemmer: 1. Jon-Arild Johansen (Den Trønderske avdeling), 2. Peder Valle (Oslo og Akershus avdeling), 3. Lill-Karin Elvestad (Troms), Theodor Geelmuyden (personlig vara, ansattrepresentant)

ORGANISASJONSKONFERANSEN

I november arrangerte vi foreningens første organisasjonskonferanse som erstatter det tidligere ledermøtet. Konferansen fant sted på Håndverkeren i Oslo med om lag 90 deltakere. Riksantikvar Hanna Geiran åpnet konferansen. Programmet var rettet mot både nye og viderekomne styremedlemmer i foreningens avdelinger og lokallag, med erfaringsutveksling, informasjon om ulike tilskuddsordninger, hvordan jobbe med vernesaker, organisasjonsopplæring med mer.

ANSATTE I 2025

Fortidsminneforeningen har sitt hovedkontor i Oslo, i Dronningens gate 11 (Magistratgården), samt lokaler i nabogården Rådhusgata 7.

I 2025 var følgende ansatt i hovedadministrasjonen:

Ola Harald Fjeldheim, generalsekretær

Organisasjonsavdelingen:

Henrik Nesheim, økonomi- og administrasjonssjef

Ingeborg Ekre, økonomiansvarlig

Theodor Geelmuyden, organisasjonsrådgiver

Ingunn Emdal, organisasjonsrådgiver

Anna Westrøm, vikar organisasjonssekretær

Therese Wiles, vikar organisasjonssekretær

Bo Alexander Granbo, myndighetskontakt

Kommunikasjon

Trond Rødsmoen, kommunikasjonssjef

Joakim Rehaug Roth, kommunikasjonsrådgiver

Hedvig Idås, kommunikasjonsrådgiver

Bianca Wessel, prosjektleder Lys i Gamle Hus

Bygningsvern

Frank Nodland, avdelingsleder

Hedda Skagen Paulson, rådgiver

Lars Erik Hald Haugen, rådgiver

Christine Sundbø, rådgiver

Cathrine Lillo-Stenberg, rådgiver eiendomsutvikling

Kjetil Sæterdal, arkitekt

Einar Engen, rådgiver

Mari Forberg, prosjektleder Varig virke & Påføring og holdbarhet
tjære

Hanne Pettersen, prosjektmedarbeider

Museum og eiendom

Merete Winness, avdelingsleder

Astrid Galstad, rådgiver formidling og publikumsutvikling

Linn Willetts Borgen, rådgiver forskning og fagutvikling

Christina Ljoså, rådgiver forvaltning

Ida Pettersen, daglig leder Hordaland avdeling

Merethe Skjelfjord Kristiansen, daglig leder Den trønderske avdeling

Marit Wøllo, daglig leder Borgund stavkirke

Ingebjørg Njøs Storvik, daglig leder Urnes stavkirke

Lars Monrad Vaage, Daglig leder for Nore, Uvdal og Torpo stavkirker

Ann-Kristin Sørvik, daglig leder Kvernes stavkirke

Foto: Jacob Nassari

Foto: Einar K. Fuglerud

Foto: Hedvig Idås

Foto: Hedvig Idås

Foto: Morten Stensland Løwe

Skattejakt på Vøienvolden gård, nissesteater i Rasmusgården, besøksansvarlig Marianne Breivik og guide Julian Kalvøy Myrabø ved Rødven stavkirke, åpning av utstilling i Stranges Stiftelse og fire verdensarvinger foran Urnes stavkirke.

FORTIDSMINNEFORENINGENS MUSEUM

En skattkiste fylt med suksess! Det var foreningens museumsvirksomhet i året som gikk. Med nesten 230 000 besøkende er museet et av landets største. Nøkkelen til suksessen finner vi i avdelinger og lokallag landet rundt.

Det er sterke motorer i Fortidsminneforeningens museum. Det viser besøkstallene, og det vises i mangfoldet av formidlingstilbud, opplevelser og aktiviteter. Motorene ligger i frivillige og ansatte rundt eiendommene, i samspillet mellom alle de menneskelige ressursene i foreningens museumsarbeid.

Engasjerte styrer for eiendomsforvaltende lokallag og avdelinger trår til som skapere av nye formidlingstilbud, sørger for at dørene er åpne og at det er guider og verter som ønsker alle velkommen inn i kulturarven. I år har to av våre eiendommer, Urnes stavkirke i Luster, Sogn og Fjordane, og Rosekyrkja i Stordal, Møre og Romsdal, hatt den store gleden av å ta imot HKH Dronning Sonja, foreningens høye beskytter. Dronningens genuine interesse for kulturminner og tradisjonshåndvek er til stor inspirasjon!

Frivillige setter på lyset, de rigger for en konsert, de lager plakater og markedsførere, de baker lussekatter, teller besøkende og søker samarbeid i sine lokalmiljøer. Vi er et museum uten like – på rot – landet rundt. I samlet tropp er vi et stort museum med totalt 229 028 besøkende i 2025. Det er et rekordhøyt tall med en økning på 7% fra 2024.

Vi er en betydelig reiselivsaktør, men vi er mer enn reiseliv. Vi er lokale kulturarenaer for de som alltid har bodd i bygda, de som har flyttet til og de unge som vokser opp. Finnesloftet på Voss i Vestland hadde ikke mindre enn 41 kulturarrangementer gjennom året.

Våre eiendommer og vår aktivitet bidrar til stedsidentitet og følelsen av å høre til. Åpen dag ved Hopperstad stavkirke i Vik, Sogn og fjordane, viste at midt i en turiststrøm er det mulig å få til en egen dag for lokalmiljøet der også de som har kommet som flyktninger til bygda fant veien til stavkirka. Slik kan våre eiendommer være en arena for alle, for mangfold og felleskap.

Det jobbes med stort engasjement for å engasjere morgendagens kulturminnevernere gjennom stadig nye formidlingstilbud til barn og unge. Der er bredden i tilbudene stor, alt fra teateroppsetninger i historiske omgivelser til aktive og skapende skoletilbud der elever får teste håndverk eller selv være aktiv i formidling. Noen har hatt to skoleklasser på besøk, andre ti eller flere. Øverst på skolestatistikken ligger Holdhus gamle kirke i Vestland med besøk av 3100 elever og lærere fra Hålandsdalens leirskole.

Dette har vært et år der det har kommet til nye fortellinger, fortalt på nye måter, i digitale flater og i de fysiske rommene. Utvikling kommer ikke av seg selv, men av engasjement. Inspirasjon og påfyll av ny kunnskap skjer i felles fagsamlinger med interne og eksterne foredragsholdere. Noen har tatt kurs som styrker kompetansen i relevant og dialogbasert formidling.

Vi har et felles mål om at «relevant formidling skal gjøre at et stort mangfold av mennesker opplever Fortidsminneforeningens eiendommer som viktige for dem og som attraktive arenaer for kunnskap, refleksjon, opplevelser og sosial samhandling». Det står i foreningens museumsstrategi. 2025 har beveget oss langt mot dette målet med en formidabel innsats i samlet tropp.

HØYDEPUNKTER FRA BESØKSÅRET 2025

Topp fire i besøkstall

- Borgund 64.905
- Hopperstad stavkirke 30.693
- Urnes stavkirke 22.157
- Kvernes stavkirke 17.634

Førjulsteater i Rasmusgården

Det kan knapt tenkes en bedre ramme rundt et førjulsteater enn idylliske Rasmusgården på Røros, Trøndelag. Samarbeidet med Julemarked Røros og Sommeroe teater har resultert i en suksessfull oppsetting av forestillingen «Nissen som mistet trua på seg sjøl» med mer enn 600 besøkende til åtte forestillinger.

Immateriell arv i unge hender

Hopperstad stavkirke i Vik, Sogn og Fjordane, gjør mer enn å ta imot tusenvis av langreiste cruiseturister. Her satses det også på et flerårig læringsprosjekt der foreningens to kirker i Vik fungerer som kunnskapsbase for barn og unge i utforskning av sin lokale kulturarv. De har gått sammen med Nærøyfjorden Verdensarvpark om et undervisningsopplegg der Vik-elever får prøve seg på praktisk håndverksutøvelse innen tekstil ved Hopperstad stavkirke og dekormaling ved Hove steinkirke.

Lokale kulturarenaer

17 eiendommer står bak 313 lokalsamfunn-arrangementer i form av konserter, familiedager, foredrag, møter mm. Øverst på listen står Vøienvolden gård med hele 91 ulike arrangementer, og som en god nummer to kommer Stranges Stiftelse i Bergen med 71. Det store lokale engasjementet for Finnesloftet på Voss vises også i hele 41 arrangementer gjennom året.

1110 timer ung innsats ved Reins kloster

Lokal ungdom fra Rissa er aktive kulturarvformidlere ved klosterruinen gjennom historisk sommerskole og guiding av besøkende i sommersesongen. Her er barn og unge en aktiv medskaper og fornyende kraft i utvikling av innhold og formidlingsmetoder ved eiendommen. Akkurat slik vi ønsker det skal være!

Hva skjuler seg bak tallet 130?

Det er det samlede antallet guider og verter ved besøkseiendommene sesongen 2025. Den største enkeltarbeidsgiveren av alle er Borgund stavkirke med 20 sesongansatte.

... og bak 23.856?

Dette er tallet på barn og unge som har besøk eiendommene gjennom året. Et samlet tall vi er veldig fornøyde med, men som vi ønsker å toppe i årene framover. Kvernes stavkirke på Averøya, Møre og Romsdal, er et forbilde for skolesamarbeid. Der ble det gjennomført opplegg med aktiv deltagelse og involvering for ti klasser fra barne- og ungdomstrinnet og fra ulike studieretninger og valgfag på videregående skoler.

Årets digitalutviklere

Den trønderske avdeling er «framme i skoa» med digital formidling og har tatt Digitale Tautra til nye høyder. Her er alt som skal til for å engasjere digitale unge! Digitale Tautra skal også ut til skoler og biblioteker gjennom en digital fortellervegg. Også et nyskapende fortellergrep.

Hva gjør man når turistene blir mange og ikke alle slipper inn? Sogn og Fjordane avdeling har utviklet en innholdsrik digital guide til Hopperstad stavkirke der besøkende kan lære om kirka – utenfor kirka. Den ligger på plattformen Kulturpunkt og er tilgjengelig fra sofaen hjemme, fra klasserom eller overalt der du er.

Cruiseturister til glede og besvær

Rødven stavkirke har hatt en gledelig økning i besøket på 103% fra 2024 og det meste av dette kommer fra økt besøk fra cruisegrupper. Rødven er av våre minst besøkte stavkirker og den vakre kirka fortjener økt besøk og økt oppmerksomhet. Besøkende møtes av oppdatert formidling med ny kunnskap etter forskerblick på Rødven i et grubleseminar og påfølgende bokutgivelse.

Hopperstad stavkirke har fått flere cruisebesøkende dette året enn det som nok er bærekraftig for stavkirka, kulturmiljøet rundt og de ansatte med en økning på 18% fra 2024. Det er gjort en stor innsats for å legge best mulig til rette for de besøkende, også gjennom en digital guide, men likevel er folkene mange og køene lange. Dette viser turismens endringer, bølger og topper som møter våre gamle, sårbare kulturminner.

Fire traineer i fire sommeruker

Fire studenter i alderen 18-25 år trakk vinnerloppet og fikk en sommer de aldri vil glemme ved Urnes stavkirke. Som utvalgte traineer i prosjektet «Verdensarvinger» i regi av Norges Verdensarv skulle de bli aktivt kjent med Urnes stavkirke og kulturlandskapet rundt og ikke minst: løse «Årets utfordring» i fellesskap.

Med sine ulike kompetanser i kulturstudier, økonomi, arkitektur og landskapsarkitektur løste de utfordringen med å bringe inn nye tanker og løsninger for «Urneshagen»-prosjektet og bærekraftig turisme. Det resulterte i en rekke spennende ideer som blir med videre i planleggingen av verdensarvsenteret som Fortidsminneforeningen skal realisere på Ornes.

Selvbetjent tidsreise til 1680

Oslo og Akershus avdeling har en satsning på det de kaller et selvbetjent museum på Vøienvolden og tar i bruk bygg og tun til formidling til de mange tusen som har Vøienvolden som sitt favoritt-turmål og rekreasjonsområde. Utstillingen «Oslo 1680» er en reise til 1600-tallets Oslo og inkluderer også historien om Vøienvoldens første eier, Johan Pettersen Bergmann. Historien om Bergmann og Vøienvolden formidler også forholdet mellom by og land, og hvor maten i sin tid kom fra. Utstillingen er spesielt utviklet med tanke på barn og unge.

De store konsertarrangørene

Også i år er det Logtun kirke på Frosta som topper lista som konsertarrangør med 12 konserter og ett korseminar gjennom sommeren. Kvernes stavkirke har hatt sju konserter, og den akustiske musikken i den gamle stavkirka er nok den som har fått flest «stjerner» hos publikum. Kvernes har utviklet seg til å bli en betydelig kulturarena med en mengde arrangementer i samarbeid med en bredde av lokale aktører – alt fra Kristiansund-operaen til museer, ballettsenter, husflidslag og skoler.

Seks fortellinger for øret som griper deg om hjertet

Vår første audioguide-formidling står Hordaland avdeling bak. Daglig leder og styret i avdelingen har sammen med en profesjonell formidler skapt fortellinger om Stranges historie som fattighus for kvinner. Et solid faglig grunnlag for formidlingen ble lagt i boken «Stranges Stiftelse – et eldrehjem for kvinner i mer enn 360 år» av Christopher Harris, som ble utgitt i 2025. Det er menneskenes historie som fortelles, - om fattigdom og nød, om datidens sosialomsorg, hverdagsliv og felleskap i huset. Det er relevant formidling som griper deg om hjertet. Fattigdom er ikke historie. Den er rundt oss, nær oss og i vide sirkler globalt.

Kunst tolker kulturarv i Bergen ga årets største %-besøksøkning

Hordaland avdeling har tenkt nytt rundt formidling ved eiendommene i Bergen og åpnet dørene til Stranges Stiftelse, Nonneseter kapell og Tårnfoten for et samarbeid med kunstbiennalen Bergen Assembly. Det resulterte i spennende og dagsaktuell formidling av fattighuset Stranges – som ble et visningssted, men også en tilbyder av minner og kvinnehistorier. Utstillingen «Arkiver for samfunnsendring» brakte sammen historier om kvinnenettverk, motstandskraft og solidaritet på tvers av tid, grenser og kontinenter. Inn døren kom mange kunstinteresserte som ble kjent med Stranges Stiftelse for første gang og som gikk ut døren som kulturminneinteresserte. Interessen vises tydelig i besøkstallene for Stranges som har økning på hele 181 % fra i fjor.

Nonneseter, både kapellet og tårnfoten, fikk nytt liv til sine gamle vegger gjennom to ulike kunstneriske videoverk. Poesien i verkene som ble vist skapte rom for refleksjon og ettertanke, og bidro til en helt unik opplevelse i kontrast og samspill med middelalderbyggene. Kunsten åpnet rommene, bokstavelig talt og ga en overveldende besøksøkning for Nonneseter på 575%.

Årets nykommer: Gamlekara på Gamletunet

Den godt voksne gjengen i Lysøens venner lokallag av Fortidsminneforeningen viser et boblende engasjement for å skape gode opplevelser for besøkende til Lysøen nå når Ole Bulls villa er stengt for restaurering. En fornyet driftsavtale med museet KODE Bergen ga nye muligheter for frivilligheten til å involvere seg, arrangere aktiviteter og utvikle formidling. Dette har de grepet med begge hender og har satt seg fore å gjøre den gamle husmannsplassen på Lysøen, Gamletunet, til en utendørs konsertarena for unge klassiske musikere i samarbeid med Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester. Det resulterte i fem konserter gjennom sommeren. Men det stoppet ikke der. Den aktive gjengen startet en vellykket sommerkafé og gjennomførte tre spennende aktivitetsdager for små og store. De bidrar med rett i underkant av 700 besøkende inn i besøksstatistikken til foreningens eiendommer. Dette har de gjort samtidig som de har tatt hånd om utvendig restaurering av bygningene på Gamletunet – sju i tallet. Denne gjengen har virkelig gjort seg fortjent til å kalles årets nykommer!

LØPENDE UTVIKLING AV MUSEUMDRIFTEN

Her omtales arbeid som er utført av museumsavdelingens ansatte, inkludert ledere i Hordaland og Trøndelag avdelinger som er tilknyttet museumsavdelingen i delprosent stilling med ansvarsområdet formidling i sine avdelinger. Fortidsminneforeningens museumsstrategi 2024-2029 ligger til grunn for arbeidet med stadig å utvikle driften.

Museumsmidler

Søkbare museumsmidler er knyttet til museumsstrategiens innsatsområder og deles ut årlig etter søknader fra eiendommer som ikke ligger direkte under museumsavdelingen. Det ble i 2025 tildelt kr. 600.000 til 21 prosjekter ved 17 eiendommer. Eksempler på tildelinger er utvikling av en digital guide ved Hopperstad stavkirke, skoleformidling ved Kvernes stavkirke, utstillingen "Oslo 1680" ved Vøienvolden gård og tiltak for økt synlighet og besøk ved Rødven stavkirke.

I tillegg er det tildelt FoU-midler til Hordaland avdelings utgivelsen av boken "Stranges stiftelse – et eldrehjem for kvinner I mer enn 360 år" skrevet av Christopher John Harris. Boken har vært et viktig grunnlag for utviklingen av ny formidling ved Stranges stiftelse.

Barn og unge

Det jobbes med stort engasjement for å engasjere morgendagens kulturminnevernere gjennom stadig nye formidlingstilbud til barn og unge. Der er bredden i tilbudene stor, alt fra teateroppsetninger i historiske omgivelser til aktive og skapende skoletilbud der elever får teste håndverk eller selv være aktiv i formidling. Vi har registrert 23.856 barn og unge som har besøkt museumseiendommene gjennom 2025.

En ny utgave av Digitale Tautra, der ruinen gjenoppstår som klosteret den var anno 1250, er del av arbeidet med å utvikle formidlingen om eiendommene, ikke minst med tanke på barn og unge.

Formidling og publikumsutvikling

Det har blitt gjort et betydelig arbeid på fornyelse av publikumstilbudene med nye fortellinger i både fysiske og digitale rom, samt forsterket samspill mellom ansatte og frivillig-ressurser. Eksempler på dette er audioguiden «Stemmer fra et fattighus» ved Stranges stiftelse, podkaster for klosterruinene i Trøndelag, videreutvikling av «Digitale Tautra», fornyet «Escape room»-opplevelse på Steinvikholm, «Kunst og kulturarv»-prosjekt ved eiendommene i Bergen, Fortimus' tegne- og aktivtetshefte basert på foreningens historiske tegningsarkiv, deltagelse i jubileumsstafetten for Nasjonaljubileet 2030 med prosjektet «Livsgrunnlag i 1000 år», innføring av et nytt felles digitalt formidlingsforum og gjennomføring av to museumsmøter med erfaringsdeling og tematiske fagdager.

Styrket guideopplæring

Det var i 2025 rundt 170 guider/verter tilknyttet besøkseiendommene, og det ble gjennomført felles digital guideopplæring i regi av museumsavdelingen. Det var i tillegg en satsning på styrket guideopplæring for foreningens 18 kirker med utvikling av en forskningsbasert, grunnleggende kunnskapsressurs for kirkerommet. Dette er et resultat av 3-måneders prosjekt med prosjettilsatt fagressurs.

Det ble også utarbeidet nytt guide- og formidlingsmateriell særskilt for Rødven stavkirke, for å tilgjengeliggjøre nye, tverrfaglige forskningsfunn om kirken som ble publisert i bokform i 2024, etter et grubleseminar i 2023.

Olavshaugen mot 2030

Museumsavdelingen har ledet et flerårig arbeid med en forprosjektrapport om bruk og formidling av Olavshaugen og den nedgravne NS-bautaen i samarbeid med Museene Arven og Stiklestad Nasjonale Kultursenter. Dette er et betydelig FoU-arbeid med systematisert og samlet kunnskap om Olavshaugen.

Høsten 2025 ble dette arbeidet intensivert, ved at arbeidsgruppen har arbeidet med sin rapport til hovedstyret. Rapporten ble utarbeidet i samarbeid mellom Fortidsminneforeningen og Museene Arven, og redegjør både for Olavshaugens historikk, forslag om formidlingsgrep og tilrettelegging og anbefalinger knyttet til NS-bautaen.

Arbeidsgruppen fikk også levert en ekstern fagrapport fra Torgrim Sneve Guttormsen ved NIKU, som redegjør for teorigrunnlag knyttet til vanskelig kulturarv. I tillegg til å gi vesentlig kunnskap i arbeidet med Olavshaugen, vil denne rapporten kunne være underlag for arbeid med vanskelig kulturarv også i andre, fremtidige prosjekter.

Nettverksamling for middelalderbygninger i tre

I november arrangerte Riksantikvaren og Fortidsminneforeningen en tverrfaglig nettverkssamling viet ny kunnskap om stavkirkene og andre middelalderbygninger av tre. I 2025 ble samlingen arrangert i Vågå. I tilknytting til samlingen ble det også gjennomført et miniseminar i Bjølstad kapell med fokus på Bjølstadportalen i urnesstil.

Nylig tjærebredd stavkirke
venter på besøkssenter.
Foto: Joakim Rehaug Roth

URNES VERDENSARVSENTER

Arbeidet med realisering av et besøkssenter for verdensarven Urnes stavkirke fortsatte for fullt i 2025.

Formidlingstilbud og drift er knyttet opp til verdensarvsenter-autorisasjonen med årlig handlingsplan, driftstilskudd og rapportering til miljøvernmyndighetene. Det er blitt ansatt ny daglig leder og en museumspedagog som tiltrer i 2026.

Fortidsminneforeningen fikk i 2025 også tildelt prosjektmidler til to digitale dokumentasjons- og formidlingsprosjekter knyttet til Urnes: en høykvalitets 3D-skanning av den såkalte Urnesmadonnaen i Universitetsmuseet i Bergen og prosjektet "Middelalderens gjenbrukshistorie i Urnes stavkirke", der stavkirkens deler fra 1000-tallet, som er gjenbrukt i den nåværende kirken, visualiseres i en animasjon.

Utstillingen «Vår verdensarv» ble overlevert fra miljøvernmyndighetene og midlertidig plassert i Fjordstova i Skjolden i påvente av at den skal inn i det kommende verdensarvsenteret.

Arbeidet med utstillingen «Tre og tro i 1000 år» skjer i en intern arbeidsgruppe i museumsavdelingen som har utviklet detaljert konsept med romlige løsninger og klargjort for anbudskonkurranse i 2026.

Prosjektet «Urneshagen» ledes av museumsavdelingen, og har hatt en løpende aktivitet. Urnes tok imot fire traineer i prosjektet «Verdensarvinger» i regi av Norges Verdensarv som bidro direkte inn i «Urneshagen» med nye ideer til aktiviteter for besøkende.

FoU-prosjektet «Treets mester», som resulterte i en prosessuelt autentisk kopi av Urnesportalen ferdigstilt i 2024, er presentert for nye publikum gjennom innlegg på konferansene «Beauty and Ugliness in Architecture» i mai og «Dies Medievales» i september

MILJØVERNPRIS TIL URNES BESØKSSENTER

Stiftelsen UNI deler årlig ut Miljøvernprisen til «personer, organisasjoner eller institusjoner som har gjort en fremragende innsats for å forebygge skader på natur og miljø i Norge». I 2025 gikk prisen til arbeidet med det fremtidige Urnes verdensarvsenter på Ornes i Luster, der miljøvern og bærekraft har vært en sentral del av prosjektet underveis. Med prisen fra Stiftelsen UNI følger 15 millioner kroner.

Det årlige hovedkurset varer en uke. Her er gjengen i Valdres, der oppgaven er å reise et bygg i den lokale byggtradisjonen klavesnei.
Foto: Joakim Rehaug Roth

VÅR SATSING PÅ HÅNDVERK

Rekruttering til tradisjonshåndverkene er en av foreningens uttalte oppgaver. Med økonomisk støtte fra flere private stiftelser har vi gjennomført en rekke prosjekter landet rundt, med kurs, istandsetting og veiledning. Slik bidrar foreningen til utvikling innen feltet, både lokalt og nasjonalt.

Avdeling bygningsvern arrangerte 20 kurs over hele landet: Over 550 timer med kurs med til sammen 195 deltakere.

HÅNDLAG

Prosjektet Håndlag finansiert gjennom breddegave fra Sparebankstiftelsen DNB ble i 2025 avsluttet etter fem år med håndverkssatsing i hele landet. Gjennom året har vi arrangert ni kurs der målgruppen er unge håndverkere mellom 17 og 30 år. Prosjektet er videreført gjennom et nytt prosjekt, Håndverk for fremtiden, der Håndlag inngår som satsning på unge håndverkere med oppstart i 2026.

Stipend til unge håndverkere

Det ble i 2025 delt ut fire stipend. Mottakere er Endre Aasen, Guro Venhaug Løvdokken, Ask Synnevåg og Ingerid Vindenæs. Hver mottaker får kr 25 000 til deltakelse på kurs på TRE-seminaret på Dovre og Handverksdagene på Røros.

Ressursgruppesamling

Ressursgruppa ble samlet på Fagernes i mars, der vi hadde en workshop for å finne den beste oppskriften på å lage kurs. På høsten hadde vi en samling med høytidelig avslutningsmiddag i Dronningensgate 11 for å markere at gruppen har eksistert i ti år.

Ressursgruppa består av håndverkere med spesialkunnskap innen tradisjonelle håndverksteknikker, det vi kaller tradisjonsbærere. I Håndlag bruker vi tradisjonsbærerne i forbindelse kurs i for eksempel vindusrestaurering, tørrmuring, lafting, taktekking eller gamle maleteknikker.

Håndverkertreff

I oktober samlet vi byggfagelever fra skoler i Oslo og Akershus til en dag med tradisjonshåndverk i middelalderparken i Oslo. Det ble en dag med nesten 200 elever til stede som fikk prøve seg på smiing, høvling, teljing, lafting, muring, vindusrestaurering, påføring av tjære og treskjæring m.m. I tillegg var det flere informasjonsboder der Hjerleid Handverksskole, Kirkebevaringsfondet og Riksantikvaren, Byggmesterforbundet, Akershus bygningsvernssenter, Norsk Bygdesagforening, Fagskolen Innlandet, Sparebankstiftelsen DNB, Murbyen Oslo og Handverkslaget hadde informasjon og aktiviteter.

Verktøykasse

Fortidsminneforeningen utviklet i 2025 en kasse med verktøy til vindusrestaurering som skal brukes på kurs.

Kurs

- Kvaløya vgs, Tromsø. Tema: Tømring, skjelterverk. Deltakere: 10
- Middelalder-parken, Oslo. Tema: Muring og smiing. Deltakere: 12
- Hjerleid handverksskule, Dovre. Tema: Overflateteknikk, maling. Deltakere: 11
- Tønsberg, Vestfold. Tema: Muring, eestaurering med kalk, kursrekke for lærlinger. Deltakere: 8
- Bodø vgs, Nordlandsmuseet. Tema: Tømring, takteking med never og torv. Deltakere: 14
- Stipendsamling, Vuku, Trøndelag. Tema: Snekring, lage verktøy og innføring i pedagogikk. Deltakere: 8
- Høydalsmo, Vest- Telemark museum. Tema: Tømring, stolpeverk for lærlinger. Deltakere: 8
- Fagernes, Valdresmusea, Valdres Folkemuseum, hovedkurs. Tema: Tømring, stolpeverk med klavesnei. Deltakere: 18
- Røst, Nordland. Jenteworkshop. Tema: Snekring og vindusrestaurering. Deltakere: 14

KULTURAV HEDMARK

I november 2025 var det klart: Sparebankstiftelsen Hedmark og Fortidsminneforeningen viderefører tilskuddsordningen Kulturarv Hedmark. I tre nye år skal 19 millioner kroner deles ut for å styrke tradisjonshåndverket og istandsettingsprosjekter med god allmennytte. Støtteordningen startet i 2023, med et bidrag på 13 millioner kroner. De siste tre årene har foreningen, sentralt og i samarbeid med avdeling og lokallag, sørget for gjennomføringen av prosjektet hvorav 1,5 millioner kroner har blitt satt av til kurs i tradisjonelle håndverksteknikker. Dette for å stimulere skoleelever, etablerte håndverkere og rekruttering av unge på vei inn i håndverksfagene. 11,5 millioner kroner er til nå delt ut til 81 istandsettingsprosjekter.

Kurs

- Skarnes vgs. Tema: Tømring, grovt bindingsverk. To kurs, med totalt 21 deltakere
- For lærlinger og håndverkere i Innlandet:
- Elverum. Tema: tømring, kopibygging av lysthus. Deltakere: 5
- Abborhøgda, Finnskogen: Tømring, Stolpeverk og sperreverk. Deltakere: 7
- Stange vgs. (ny klasse). Tema: Tømring, grovt bindingsverk. Deltakere: 10

INNLANDET KURSVIRKSOMHET

Foreningens satsning på unge håndverkere skal fremover implementeres bedre i fylkeskommunene. Innlandet fylkeskommune har vært pilotfylke i denne sammenheng. Her har vi med offentlige midler fått arrangere tre kurs.

- Lillehammer vgs. På Maihaugen. Tema: Tømring, bindingsverk. Deltakere: 7
- Nord-Østerdalen vgs. På Tynset. Tema: Tømring, stolpeverk med foringsrøst. Deltakere: 14
- Elverum vgs. Tema: Tømring, bindingsverk. Deltakere: 12

KARUSBAKKEN SOM KURSSTED

På husmannsplassen Karusbakken i Vågå har vi arrangert et kurs med 6 påmeldte deltakere i aldersgruppen 18 – 30 år i april. Tema for kurset var tømring og restaureringslaft.

Huseiere på befarung for å lære om hvordan hindre fukt i gamle hus.

Redningsaksjonen på Karusbakken (som kom i foreningens eie i 2022) har vært finansiert av Sparebankstiftelsen DNB, som har gjort stedet til en arena for kompetanseoverføring og håndverkstrening. Byggene var i så dårlig forfatning at vi her har spunset inn gammelt virke i nytt. En litt gøy og annerledes måte å restaurere på som virkelig rendyrker kopibygging som tema.

VESTFOLD BYGNINGSVERN TJENESTE

Vestfold Bygningsvernstjeneste er et 3-årig prosjekt finansiert av Vestfold fylkeskommune. Prosjektet, som har sin avslutning i 2026, er delt inn i rådgivningstjeneste for private huseiere og kurs for håndverkere i regionen.

Det ble gjennomført 40 bygningsvernbeфарinger med ENØK-rådgivning hos eiere av verneverdige bygninger og anlegg. Disse henvendte seg i hovedsak via fylkeskommunens nettsider. Som en del av tjenesten har de også fått informasjon om hvilke støtteordninger som finnes.

Kurs og seminar

Det ble holdt kurs i kalkmørtel på Nøtterøy kirke med 5 deltakere. Kursholdere var Martin Mannhart og Hilde Viker Berntsen. Kurs i høvelkurs på Garnisonsykehuset med Per Willy Færgestad hadde 8 deltakere. I tillegg til dette ble det gjennomført seminar på Garnisonsykehuset for huseiere, forvaltningen og håndverkere.

STUDIEFORBUNDET KULTUR OG TRADISJON

Fortidsminneforeningen i søker støtte til våre kurs i Studieforbundet kultur og tradisjon. Studieforbundet kultur og tradisjon er eit studieforbund for frivillige organisasjoner som driver opplæring i folkelig kultur som husflid, håndverk, folkedans, teater, kystkultur og lokalhistorie, med mer. Les mer på hjemmesiden www.kulturogtradisjon.no

Låven på skogfinnetorpet
Åbborhøgda (den høyre delen)
bygges opp igjen.
Foto: Trond Rødsmoen

EIENDOMSFORVALTNING

Vår eiendomsportefølje er bredt sammensatt; besøkeiendommer, overnattingstilbud og eiendommer som fungerer som lokale kulturmøteplasser. I tillegg har vi eiendommer ervervet for utvikling. Noen av disse vil vi beholde, mens andre eies midlertidig som en redningsaksjon i regi av prosjektet Husbruk.

HUSBRUK

Fortidsminneforeningens prosjekt Husbruk har i 2025 omfattet arbeid på tre eiendommer; Moderne Markiser i Halden og Helgesenhuset og Nilssenhuset på Røst. I tillegg ble såkalte Plakathuset i Oslo en del av prosjektet Husbruk ved årsskiftet 2025/26.

Prinsippet for prosjektene innenfor ordningen er at Stiftelsen UNI bidrar med en «kassakreditt» som foreningen kan bruke til å gjennomføre redningsaksjoner og istandsetting. Når istandsettingen er kommet så langt som vi mener er hensiktsmessig, er oppdraget å finne nye eiere. Salgssummen skal dekke utgifter til istandsetting og tilbakeføres til den disponible grunnkapitalen.

Det første prosjektet var Moderne Markiser, lagt ut for salg i 2024. Gjennom 2025 har eiendomsmegler hatt visninger for flere potensielle kjøpere, men eiendomsmarkedet i Halden er vanskelig. Styringsgruppa i Husbruk anbefalte å vente med å selge til eiendomsmarkedet forhåpentligvis bedrer seg. Halden lokallag har i 2025 arrangert kurs i linoljemaling og på kurset ble porten til bakgården og fasaden på portrommet malt opp med opprinnelig fargesetting. Moderne Markiser vil bli forsøkt solgt i løpet av 2026.

Nilssenhuset og Helgesenhuset er Husbruk-prosjektene på Røst. For begge arbeides det videre for å legge til rette for at nye interesserte eiere skal kunne fylle husene med ny aktivitet.

HUSMANNSPLASSEN KARUSBAKKEN

På Karusbakken i Vågå er nå stabburet, låven og grisehuset ferdig istandsatt utvendig. Våningshuset er plukket ned og tømmerkassa reparert i laftehall hos Dovre Håndverkssenter. Gamle lafestokker er forsøkt bevart i størst mulig grad, men også mye nytt tømmer ble nødvendig. Våningshuset er klart for oppsetting i løpet av våren 2026. Etter dette er det kun stallen og fjøset som gjenstår før tunet på Karusbakken er komplett.

TORALFHUSET PÅ RØST

Toralfhuset på Kårøya er nå så godt som ferdig istandsatt utvendig bortsett fra gjenoppmuring av to piper over tak. Det er satt inn restaurerte vinduer og nye vinduer der disse manglet. Dette ble gjort på kurs i 2025. Huset har fått kledning der denne var borte. Innvendig er rommene ryddet og klar for neste fase av istandsettingen som vil være å gjøre huset klar for å kunne brukes.

SKOGFINNETORPET ABBORHØGDA

Sparebankstiftelsen Hedmark tildelte i 2025 3,5 millioner kroner i gave til Fortidsminneforeningen og DNT Finnskogen og Omegn. Gaven gir et stort løft i utviklingen

av Abborhøgda, et fredet, skogfinsk kulturmiljø i Kongsvinger som har vært i Fortidsminneforeningens eie siden 2019. Dette er et unikt formidlings- og overnattingstilbud med røtter i både kulturarv, natur og friluftsliv. I samarbeid med DNT Finnskogen og Omegn er Fortidsminneforeningen i gang med å gjenreise en tidligere stallbygning på tunet som skal bli en del av DNTs tilbud for enkel overnatting. Deler av arbeidet har vært organisert som praktiske håndverkskurs, der deltakere har fått opplæring i tradisjonelle byggeteknikker under veiledning av fagfolk. På denne måten kobles formidling og kunnskapsoverføring direkte til den fysiske istandsettingen.

ØVRIGE ISTANDSETTINGER

Arbeidet med istandsetting av utvendig murverk på **Sakshaug gamle kirke** på Inderøya ble videreført i 2025 som del av et flerårig prosjekt finansiert gjennom Kirkebevaringsfondet. Arbeidene fortsettes fram mot 2027. Det ble i løpet av året også gjennomført en murersamling på Sakshaug med fokus på tradisjonelt murverk og erfaringsutveksling mellom håndverkere og fagmiljøer.

Ved **Urnes stavkirke** i Luster ble det gjennomført tjærebreing av kirken og treskurd på nordsiden høsten 2025.

Det er videre gjennomført et større arbeid med registrering og tilstandsvurdering av interiør og inventar i **Hopperstad stavkirke** og **Hove kirke**. Arbeidet gir et viktig kunnskapsgrunnlag for videre konservering, prioritering av tiltak og forvaltning av kirkene og samlingene knyttet til dem.

Ved **Nonneseter kloster** og **Hustad kirke** er det gjennomført overordnet forprosjekt.

SIKRING

Fortidsminneforeningen arbeider kontinuerlig med tekniske og organisatoriske tiltak for å styrke brannsikkerheten ved foreningens eiendommer.

Riksentikvaren bevilger årlig betydelige tilskudd til sikringsanleggene ved foreningens åtte stavkirker, og det er løpende dialog om utvikling og fornyelse av anleggene. I løpet av året er det gjennomført flere oppgraderinger av tekniske sikkerhets- og brannsikringsanlegg ved stavkirkene, blant annet fornyelse av videoovervåkingssystemer, oppgradering av slokkeanlegg og utskifting av brannslangeskap.

Også ved andre av foreningens eiendommer er det gjort tiltak knyttet til brannsikring og tekniske anlegg. Blant annet er komponenter i brannalarmanlegg og slokkeanlegg skiftet ut, og brannslukkingsutstyr er fornyet. Lynvernanlegg på kirkene i Trøndelag er tilstandsvurdert.

Ved **Stranges Stiftelse** i Bergen er det gjennomført en brannteknisk tilstandsanalyse, og eiendommene i Hordaland avdeling har oppdatert rutiner knyttet til internkontroll.

Kompetanseheving er også en viktig del av sikkerhetsarbeidet. Tre ansatte i hovedadministrasjonen har gjennomført kurs som brannvernleder, og to ansatte har tatt semesteremnet *Beredskap for kunst og kulturarv* ved Universitetet i Oslo.

I tre år har foreningen ledet Tjæreprosjektet, med fokus på produksjon av milebrent tjære. I 2025 begynte et nytt prosjekt, der målet er å lære mer om påføring og holdbarhet. Foto. Joakim Rehaug Roth

ØVRIGE PROSJEKTER OG SATSINGER

Varig virke og Påføring og holdbarhet tjære

I 2025 ble to kunnskapsprosjekter finansiert av Riksantikvaren igangsatt av Foretidsminneforeningen: Varig virke og Påføring og holdbarhet tjære. Prosjektene er 2-årige, med mulig forlengelse med ett år. Trekonstruksjoner er en vesentlig del av Norges kulturarv. Det er avgjørende at det benyttes virke med rett kvalitet til vedlikehold og restaurering. Moderne skogsdrift legger lite til rette for å ivareta kulturarven, da det i dag er begrenset tilgang på riktig virke. Varig virke skal konkret bidra til å sikre rett virke og materialer for reparasjoner av kirkebygg i fremtiden.

Påføring og holdbarhet tjære skal ivareta kompetansen for vedlikehold, konservering og dokumentasjon av landets stavkirker. Milebrent tjære er siden middelalderen benyttet for å bevare trebygninger. De tre siste årene har foreningen gjennomført et prosjekt for kompetanseheving innen produksjon av tjære. Det mangler i dag kompetanse på påføring, holdbarhet og dokumentasjon av dette, som det nye prosjektet skal gjøre noe med. En prosjektansvarlig ble ansatt i 2025.

Tjærebanken

Fortidsminneforeningen har fått subsidiert driften av Tjærebanken gjennom en egen avtale med Riksantikvaren.

Håndsrekning AS

Samarbeidsprosjekt med OBOS

NYE EIENDOMMER I 2025

Fortidsminneforeningens eiendomsportefølje fikk to særegne og kontrastfylte tilskudd: Et fredet tun i Telemark og et forfallent byhus midt i hovedstaden.

TELEMARKSTUNET KULTAN

Et sjeldent stykke norsk bygningsarv ble i 2025 en del av Fortidsminneforeningens unike samling av kulturhistoriske eiendommer. Foreningen fikk et komplett telemarkstun i gave; gården Kultan som ble fredet allerede i 1923. Giveren, Bjørg Duve, har et sterkt ønske om at tunet skal ivaretas for fremtiden, og mener Fortidsminneforeningen er den rette eieren til å forvalte og sikre at flere kan få oppleve det unike stedet og de store håndverksmessige verdiene det representerer.

Kultan gård består av flere bygninger fra slutten av 1700-talle, og bærer tydelig preg av en av Telemarks fremste håndverkere i sin tid, Jarand Rønjom. Han både bodde på plassen og oppførte bygningene selv. Eiendommen vil nå få nytt liv som arena for formidling og aktiviteter med fokus på tradisjonshåndverk og kulturarv. Fortidsminneforeningen ønsker å utvikle stedet til en levende møteplass hvor kunnskap og kompetanse kan videreføres til nye generasjoner håndverkere og besøkende.

«PLAKATHUSET» I OSLO

Fortidsminneforeningen kjøpte i 2025 det historiske bygget i Grønlandsleiret 28 i Gamle Oslo av Oslo kommune for 970 000 kroner. Foreningen forplikter seg til å sette huset i stand slik at det kan bli en «inkluderende arena i lokalmiljøet». Et forfallent og fotogent blikkfang for forbigående skal nå reddes og fylles med nytt liv, til glede for bydelen.

Kjøpet og istandsettingen finansieres gjennom Husbruk, Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs program for erverv og istandsetting av eiendom. For hvert enkelt prosjekt legges det vekt på at eiendommen skal bevares inn i fremtiden og på et tidspunkt få ny eier og ny bruk. Som Husbruk-prosjekt vil Plakathuset være en arena for kompetanseoverføring i tradisjonshåndverk, blant annet gjennom håndverkskurs i regi av foreningens satsing Håndlag underveis i prosessen.

«Jeg er glad for at dette kulturhistoriske bygget nå skal rehabiliteres og får nytt liv igjen. Med engasjerte kjøpere vet vi at bygget gjenoppstår som en sosial og kulturell møteplass i bydelen», uttalte byråd for kultur og næring Anita Leirvik North da avtalen ble inngått.

Foto: Hedvig Idås

Foto: Trond Rødsmoen

KOMMUNIKASJON OG MEDIER

Fortidsminneforeningens viktigste kommunikasjonskanaler er Fortidsvern, Årboken, Facebook og Instagram. I tillegg får foreningens aktiviteter bred dekning i tradisjonelle medier.

VÅRE PUBLIKASJONER

Foreningens medlemsblad Fortidsvern hadde fire utgaver i 2025. Vi ser at interessen for bladet er stabil, og at det oppleves som en markør av foreningens verdier og formål. Årboken, vår vitenskapelige publikasjon, hadde i 2025 etterkrigsmodernismen som tema.

TRADISJONELLE MEDIER

Synlighet i tradisjonelle medier var også i 2025 god. I snitt blir Fortidsminneforeningen nevnt 2,6 ganger daglig (945 ganger totalt), og medieomtalen fordeler seg jevnt gjennom året. Synligheten er resultat av foreningens brede aktivitet over hele landet, takket være leserinnlegg, omtale av vernesaker, håndverkskurs, arrangementer ved eiendommene, kunstprosjekter og mye mer. Erverv som Plakathuset i Oslo og gaven Kultan i Telemark bidrar også til oppmerksomhet.

SOSIALE MEDIER

Facebook er fortsatt foreningens største egenstyrte kommunikasjonskanal. I løpet av 2025 har kontoen @fortidsminneforeningen hatt en økning på rundt 1 500 følgere, og teller nå totalt 32 700 følgere. Saken om Fortidsminneforeningens overtakelse av Plakathuset i Oslo ble årets mest synlige publisering på Facebook. Innlegget nådde over 365 856 visninger og skapte betydelig engasjement med 2389 interaksjoner.

Instagram fortsetter også å vokse. @fortidsminneforeningen har hatt en økning på rundt 1 900 følgere i 2025 og har nå totalt 14 100 følgere. Kontoen har samtidig hatt en samlet rekkevidde på over 124 000 brukere gjennom året.

Dette er i tillegg til rundt 50 Facebook-kontoer drevet av fylkesavdelinger og lokallag, som samlet danner et svært godt nettverk og øker Fortidsminneforeningens synlighet på sosiale medier. Fortidsminneforeningen i Hedmark har i dag over 3200 følgere på Facebook, mens Aust-Agder lokallag har vokst til over 3400 følgere. Oslo og Akershus avdeling har også hatt god vekst på Facebook det siste året og teller nå totalt 6650 følgere.

Lys i gamle hus fortsetter å vokse som kanal i sosiale medier. Instagram-kontoen @lysigamlehus har siden 2025 hatt en betydelig økning i antall følgere og har i dag nær 36.000 følgere. Også Facebook-siden har hatt jevn vekst og teller nå over 22.000 følgere, opp fra 16 640 i 2024. Kampanjen bidrar til stort engasjement rundt bygningsvern og når bredt ut til både nye og etablerte målgrupper.

Nettsiden til foreningen er en viktig kanal for formidling, medlemsinformasjon og synliggjøring av kulturminner. I 2025 påbegynte vi prosessen med å utvikle en ny nettside sammen med Kult Byrå. Vi har som mål en betydelig bedre brukeropplevelse, tydeligere struktur og økt tilgjengelighet til foreningens innhold og aktiviteter. Målet er å lansere den nye nettsiden i 2026.

FORTIDSVERN

FORTIDSMINNEFORENINGENS FAGBLAD • NORGES STØRSTE KULTURMINNEMAGASIN NR 1 2025 (50. ÅRGANG)

FORTIDSVERN

FORTIDSMINNEFORENINGENS FAGBLAD • NORGES STØRSTE KULTURMINNEMAGASIN NR 2 2025 (50. ÅRGANG)

FORTIDSVERN

FORTIDSMINNEFORENINGENS FAGBLAD • NORGES STØRSTE KULTURMINNEMAGASIN NR 3 2025 (50. ÅRGANG)

FORTIDSVERN

FORTIDSMINNEFORENINGENS FAGBLAD • NORGES STØRSTE KULTURMINNEMAGASIN NR 4 2025 (50. ÅRGANG)

Fortidsvern gis ut fire ganger i året og er i sin 51. årgang. Årboken publiseres i desember og ble første gang utgitt i 1845.

**Foredrag om Lys i Gamle Hus under Rørosmartnan.T.h. prosjektleder Bianca Wessel.
Foto: Joakim Rehaug Roth**

LYS I GAMLE HUS

Det 3-årige pilotprosjektet Lys i Gamle Hus har blitt en folke-bevegelse, med mye oppmerksomhet i sosiale medier og synlige resultater lokalt.

Lys i gamle hus, initiert av Fortidsminneforeningen, ble i 2025 avsluttet etter tre år som nasjonalt pilotprosjekt (2022–2025). Målet har vært å gi nytt liv til tomme og eldre bygninger og samtidig bidra til økt bolyst, gjenbruk av eksisterende bygningsmasse og levende lokalsamfunn i distriktene. Prosjektet har i stor grad handlet om utprøving av metode, og er gjennomført i samarbeid med fylkesavdelinger og lokallag og med støtte fra Riksantikvaren, Husbanken og Bergesenstiftelsen.

Gjennom pilotperioden har seks kommuner deltatt: Heim, Kvitsøy, Rollag, Sør-Aurdal, Vinje og Voss. Arbeidet har bestått av kartlegging av tomme hus, dialog med eiere og mobilisering av lokalsamfunn, i samarbeid med fylkesavdelinger og lokallag. Prosjektet har også hatt et tydelig fokus på samarbeid mellom kommuner, frivillighet, eiere og fagmiljøer innen bygningsvern.

I løpet av prosjektperioden er flere tomme hus blitt tatt i bruk igjen, nye eiere og beboere er kommet til, og det er utviklet nye konsepter for bruk av eldre bygninger. Dette omfatter blant annet prøvebo-ordninger for småbruk, gjenbruk av rivningstruede hus og mulighetsstudier for fellesskapsbaserte boformer. Prosjektet har også bidratt til økt interesse for bygningsvern og større etterspørsel etter rådgivning i pilotkommunene.

Prosjektleder vil særlig fremheve de seks lokale prosjektlederne som gjennom pilotperioden har gjort en stor innsats med kartlegging, kobling mellom huseiere og interesserte, og arbeid for å styrke det lokale bygningsvernmiljøet. Flere av dem arbeider videre med tematikken i sine kommuner.

Erfaringene fra pilotprosjektet viser at gjenbruk av tomme hus kan være et viktig virkemiddel for bærekraftig stedsutvikling, men at arbeidet krever lokal forankring, kompetanse og samarbeid på tvers av sektorer. Høsten 2025 ble det søkt Riksantikvaren om midler til videreføring av prosjektet, noe som ble innvilget i januar 2026.

Lysdugnaden 14. desember ble i 2025 markert for 11. gang, med deltakelse fra fylkesavdelinger, lokallag og engasjerte mennesker over hele landet.

De siste årene har vi deltatt på Arendalsuka, der vi i 2025 hadde egen stand. Foto: Hedvig Idås

POLITISK ARBEID

Å påvirke kulturminnepolitikken i Norge er en sentral del av foreningens arbeid.

Fortidsminneforeningen har i løpet av 2025 jobbet opp mot beslutningstakere på Stortinget, i fylkesting, kommune og forvaltningen. Gjennom høringer, møter og skriftlige innspill har foreningen arbeidet for å sette kulturmiljøpolitikk på dagsorden. Foreningen har også jobbet aktivt med den kommende kulturmiljøloven. Lokalt arbeides det også inn mot kommunestyrer og -administrasjon for å påvirke i lokale vernesaker og prosesser.

Det ble i 2025 jobbet videre med å sikre den siste delen av finansieringen av Urnes verdensarvsenter, midler fra fylket og nasjonal. Innspill til de ulike partienes programmer inn mot valgkampen ble også prioritert, med direkte kontakt med partiene. Med et nytt storting var det også viktig å bli kjent med nye representanter og ikke minst gjøre dem kjent med Fortidsminneforeningen og kulturminnefeltet.

Politiske budskap og mål som prioriteres i slike møter er:

- Midler til bygningsvernssentre
- Mer midler til Kulturminnefondet
- Mer incentiver for bevaring og sirkulær økonomi

I Familie- og kulturkomiteens høringen om statsbudsjett for 2026 deltok blant andre Fortidsminneforeningen. Ola H. Fjeldheim brukte sine 3 minutter til blant annet å løfte frem behovet for å etablere bygningsvernssentre i alle fylker, redde Murbyen Oslo, satse på tradisjonshåndverk og øke budsjettet til Kulturminnefondet.

I arbeidet inn mot myndigheter og beslutningstakere sto også Fortidsminneforeningens innspill til forslag om ny kulturmiljølov, der målet om å utvide det eksisterende lovverket til å favne bredere har vært viktig.

ARENDALSUKA

Fortidsminneforeningen var godt synlig under Arendalsuka, med egen stand med vindusrestaurering gjennom hele uken, deltakelse på Kulturvernforbundets arrangement og jubileumsutstilling om Arkitekturvernåret 1975 i foreningens egen eiendom Demokratihuset i Arendal. I tillegg inviterte vi til paneldebatt om vern og stedstilpasning.

**Kråkeslottet på Senja, tidligere et
fiskevær, Storgaten 19 i Farsund,
verneaktivist og landskapsarkitekt
Lars Ole Klavestad i et
helleristningsfelt i Fredrikstad.**

Foto: Andreas Kirchhefer

Foto: Joakim Rehaug Roth

VERNESAK

Lokalt frivillig engasjement for bevaring er en kjernevirksomhet for Fortidsminneforeningen. Rødlista, den nasjonale oversikten over kulturminner i fare, viser både pågående og tidligere lokale saker, truet, reddet eller tapte.

Fortidsminneforeningens lokallag og avdelinger engasjerer seg i vernesaker over hele landet, som viktige demokratiske aktører. Den nasjonale rødlista er et verktøy for å hjelpe lokale frivillige i vernearbeidet. Ingen nevnt, ingen glemt heter det, men vi våger oss på å løfte frem noen: Blant sakene det er særlig verdt å glede seg over i 2025 er Storgaten 19 i Farsund. Kommunen kjøpte praktvillaen ene og alene for å rive og etablere sentrumsnære parkeringsplasser. Farsund lokallag ble etablert grunnet denne saken i 2022. Etter intens vernekamp, med medieutspill, klagerunder, medhold og avslag, kom Riksantikvaren på banen høsten 2025 og varslet midlertidig fredning. Nå er det igangsatt ordinær fredningssak. All ære til lokalt engasjement!

Blant andre saker der foreningen med hell har engasjert er «Viken park» i Fredrikstad. Etter lokalt engasjement og klage fra Fortidsminneforeningen og Norsk arkeologisk selskap, er en planlagt næringspark i et område med 3000 år gammelt helleristninger nå midlertidig stoppet grunnet manglende konsekvensutredning. Schifloegården på Årnes i Akershus, med en historie knyttet til motstandskamp under andre verdenskrig, var rivingstruet for andre gang på 20 år. Nå er huset reddet og lagt ut for salg.

Arbeidet med å hindre riving av det tidligere fiskebruket og nå Arbeidet kulturinstitusjonen «Kråkeslottet» på Senja i Troms fikk også medgang: Fylkeskommunen kom med innsigelse mot kommunens plan om å tillate eieren å rive for å bygge nytt. bygge nytt.

RESOLUSJON OM ECKHOFF-HØYDEN I STAVANGER

Under Fortidsminneforeningens representantskapsmøte i Stavanger 31. mai ble følgende resolusjon vedtatt: «Foreningen krever at den planlagte utbyggingen av den historiske Eckhoff-høyden i Stavanger skrinlegges.»

Resolusjonens tekst: *«Stavanger bystyre og Rogaland fylkesting har vedtatt en felles utbygging av Rogaland Teater og Stavanger museum på dagens tomter. Sammen med det gamle Stavanger sykehus utgjør disse et historisk bygningsmiljø som er sjelden kost i Stavangersammenheng, om ikke nasjonal sammenheng. Dette er en viktig del av vår felles kulturarv.*

Anlegget er lokalisert ved foten av bydelen og høydedraget Våland. Alle de monumentale byggene er tegnet av arkitekt Harald Sverdrup Eckhoff, og oppført i slutten av 1800-tallet. Deler av anlegget har gjennomgått noen endringer fra opprinnelig uttrykk, men de fremstår fremdeles som et intakt historisk bygningsmiljø som bærer sin rolle med verdighet, både i bybildet og som historiefortelling.

På 1960-tallet ble museet utvidet med moderne tilbygg tegnet av arkitekter Retzius og Bjoland. Også dette står som særmerkede og verdifulle representanter for sin tid, men er dårlig vedlikeholdt og ønskes revet.

Stavanger museum på Eckhoff-høyden sentralt i bysentrum ønsker å utvide. Foto: Hedvig Idås

Fortidsminneforeningens klare mening er at dette bygningsmiljøet er et umistelig kulturminne som må bevares for fremtidige generasjoner. Det er, og kan fortsatt være, et viktig samlingssted med potensiale for rik formidling både av levende kultur og byhistorie, uten å ødelegges. De program og premisser som ligger til grunn for utbyggingsplaner og arkitektkonkurranse viser at både tomten og bygningenes kulturhistoriske kvaliteter tilsidesettes i møte med sentrale kulturinstitusjoners ønske om utvidelse og fornyelse. Det er i seg selv et overraskende og tankevekkende paradoks.

Fortidsminneforeningen anerkjenner at det er et behov for fornyelse både for teater og museum, men kan ikke akseptere at dette gjøres med en slik brutalitet og på bekostning av kulturverdier en kulturby er forpliktet på å verne. Fortidsminneforeningens representantskap ber derfor innstendig om at de foreliggende planene for utbygging legges til side.»

VERNEPRISEN

Siden 2022 har vi delt ut Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs nasjonale vernepris, med til sammen 150 000 kroner i prispenger. Tidligere år har det blitt utdelt én vinner og to hederlige omtaler. I år valgte juryen å ikke kåre en vinner. De to hederlige omtalene gikk til ekteparet Eva Kragnes og Stein Harald Bystad ved mjøsgården Brynhni Søndre, og Slora Mølles Venner i Blaker og Sørums Historielag. Hver ble hedret med diplom og 25 000 kroner for sitt arbeid med ivaretagelse av historiske kulturminner.

I tillegg deler flere avdelinger og lokallag ut priser for godt bygningsvern lokalt.

Sommerlig idyll ved Gaupne gamle kirke i Luster. Kirken ble bygd 1647-52 og har vært i foreningens eie siden 1909. Foto: Hedvig Idås

**Dronen løfter spyleslangen til
værs. Under: Takrennerens i
Bratislava, Slovenia. Fortimus er
på plass foran Bakke gård på
Møllenberg.**

Foto: Joakim Rehaug Roth

Foto: Joakim Rehaug Roth

INTERNASJONALT SAMARBEID

Å knytte internasjonale kontakter innen bygningsvern og temaet bærekraft er blant Fortidsminneforeningens prioriteringer.

GUTTER CLEANING DAY

En lørdag i april inviterte Den trønderske avdeling huseiere og barn til Takrennedagen, inspirert av Gutter Cleaning Day i slovenske Bratislava. Under arrangementet i Trondheim ble det blant annet benyttet drone til å rense tak. Dagen fokuserte på at enkle vedlikeholdstiltak året rundt kan vært alt som skal til for å ta vare på hus. I den anledning ble det også utformet et nyttig årshjul for vedlikehold, til hjelp for huseiere.

Arrangementet var et samarbeid mellom Fortidsminneforeningen, Riksantikvaren og Riksantikvarens søsterorganisasjon i Slovakia og Pro Monumenta. Samarbeidet er et resultat av EØS-midler som koordineres av Riksantikvaren og i september 2024 fikk alle tre parter oppleve Gutter Cleaning i Bratislava. I 2025 ble Takrennedagen arrangert for første gang i Trondheim, der selve arrangementet ble lagt til Møllenberg og Bakke gård. I tillegg til å demonstrere rens av takrenner på ulikt vis, som med drone og teleskopstang, stod frivillige fra foreningen på stand med informasjon til huseiere, i kombinasjon med byvandring og aktiviteter for barn.

NETTVERKET DEN NORDISKE TREBYEN

Nettverket er et nordisk forum for de som er interessert i de historiske trebyene og fremmer samarbeid, idéutveksling og nettverksbygging. Det er et samarbeidsprosjekt mellom de nordiske landene, med et styre hvor alle landene er representert. Nettverket henvender seg særlig mot arkitekter, ansatte hos byantikvarer, trebykommuner og organisasjoner med interesse for trebyer i alle de nordiske landene. Fortidsminneforeningen sentralt bidrar til nettverkets arbeid ved at Theodor Geelmuyden en del av sekretariatet, som har ansvaret for planlegging av arrangementer, kommunikasjon og drift av nettverket.

Sekretariatet til Nettverket den nordiske trebyen hadde i januar en todagers workshop i Bergen for planlegging og kartlegging av hva nettverket skal gjøre de neste to årene, samt arbeid med nye nettsider og kommende arrangementer. I oktober 2025 arrangerte nettverket en stor digital konferanse med temaet *Trästaderna som resurs*.

Styret i nettverket vedtok at nettverket skal bidra til en konferanse i Fredrikstad og Halden høsten 2026 med temaet *Arbeiderboliger og herregårder – bevaring og gjenbruk*. Planlegging og gjennomføring gjøres i samarbeid med Fortidsminneforeningens lokallag Fredrikstad og Hvaler samt Østfold avdeling.

FISCHER LINDSAY-FONDET

Fischer Lindsay-fondet skal, sammen med sitt skotske søsterfond, fremme faglig utveksling mellom Skottland og Norge, ved at foredragsholdere sendes mellom de to landene annet hvert år. Den norske delen av fondet forvaltes av Fortidsminneforeningen, mens den skotske delen forvaltes av Society of Antiquaries of Scotland. I mars 2025 fikk Fortidsminneforeningen besøk av den skotske kunsthistorikeren Jane Geddes fra universitetet i Aberdeen, som holdt foredraget «Battle, Ballads, Burning and the Bible: A new interpretation of 'Sueno's Stone' at Forres» i Bergen, Trondheim og Oslo.

Styrets beretning for 2025

Virksomhetens art og sted

Fortidsminneforeningen har som formål å arbeide for bevaring av vårt lands verneverdige kulturminner, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Foreningen skal være den ledende frivillige organisasjonen i det norske kulturminnevernet. Hovedoppgavene er å forvalte egneide historiske eiendommer, arbeide for å styrke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, engasjere oss i lokale vernesaker og påvirke kulturminnepolitikken i Norge.

Organisasjonens hovedkontor er i Dronningensgt 11, i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

I 2025 har organisasjonen hatt samlede inntekter på kr 75.577.049. Kostnadene var på kr 71.133.621. Resultat før resultatdisponering ble kr 4.606.059. Resultatet er kr 2.788.034 bedre enn i 2024.

Det settes av kr 554.128 til vedlikeholdsfondet, og kr 4.606.059 overføres til egenkapital. Av dette er kr 9.930.877,14 avsatt til egenkapital med restriksjoner, og skal disponeres til realiseringen av Verdensarvsenteret på Ornes. Dette gir en reduksjon i Annen Egenkapital på kr 5.878.946,14. Egenkapital etter årsoppgjørdisposisjoner vil være kr 23.919.382.

Organisasjonen har fått 9,7mNOK i driftsstøtte, hvorav 5,4mNOK er til foreningens museumsdrift.

Organisasjonen har en vesentlig del av sin inntekt fra prosjekter knyttet til eiendommene. Disse inntektene går stort sett til vedlikehold og tilpasning til bruk, som også inkluderer kurs og kompetanseutvikling innenfor tradisjonshåndverk. Samlede inntekter til prosjekter var i 2025 på 40,3mNOK.

Netto resultat for drift av Borgund og Urnes er på til sammen 5,9mNOK.

I løpet av 2025 har Fortidsminneforeningen fått tilsagn på til sammen 20mNOK fra Vestland fylkeskommune, til realisering av Verdensarvsenteret på Ornes. Dette innebærer at byggingen av *Urneskilen* i tilknytning til Urnes stavkirke er fullfinansiert. Vi håper å kunne åpne senteret for publikum i 2028.

Det arbeides videre med finansiering av bygningsmassen, og med å se på mulighetene til å skape rotasjon i eiendomsporteføljen.

Fortsatt drift

Regnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, og Hovedstyret finner at forutsetningen for dette er til stede.

Styring av finansiell risiko

Fordi prosjektfinsieringen er såpass stor andel av totaløkonomien, vil organisasjonen også være sårbar for store endringer i tilgang på finansiering.

Revisjonen av tallene for 2025 viser at det er behov for oppdatering av noen rutiner, samt innskjerping av krav til dokumentasjon og skriftlighet både internt og i forholdet til samarbeidspartnere. Det ble ved årsskiftet innført noen endringer i rutiner, som svarer ut noen av dokumentasjonskravene. Det er avtalt å gjennomgå rutiner og krav med revisor i august 2026, for forbedringer til løpende prosjektrevisjoner og planleggingen av årsrevisjonen for 2026.

Fortidsminneforeningen har vokst over de siste årene, og forventer fortsatt økning i behov for organisasjonens kompetanse. Til tross for at det blir mer konkurranse om finansiering, ser Hovedstyret positivt på den videre utviklingen.

Likviditeten ved utgangen av året er tilfredsstillende, og tilskudd til prosjekter vil bidra til at den også bør holde seg slik gjennom det kommende. Det vil ellers være en utfordring at tilskudd til en del prosjekter utbetales ved prosjektslutt, og bidrar dermed til at likviditeten blir mer anstrengt.

Organisasjonen har lite rentebærende gjeld.

Varebeholdningen er oversiktlig, og risiko er i hovedsak knyttet bøker og andre salgsartikler i Dronningens gt. Artiklene er salgbare, men har lav omløpshastighet. Varebeholdningen ved besøkseiendommene anses som kurant.

Ledelsen har ellers ikke identifisert vesentlig finansiell risiko. Utestående pantekreditt er kr 0 pr 31.12.25, og det er ingen vesentlige fordringer som vurderes som usikre.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet anses som godt. Det ble høsten 2024 igangsatt et arbeid med å gjennomføre en medarbeidertilfredshetsundersøkelse, og denne ble gjennomført i februar 2025. Resultatene tyder på at organisasjonen er en god arbeidsplass.

Det har ikke blitt registrert arbeidsulykker.

Sykefraværet har vært på 4,4% som er 1,5 prosentpoeng høyere enn i 2024. Endringen skyldes i hovedsak noen langtidsfravær som ikke er knyttet til forhold på arbeidsplassen.

I nevnte undersøkelse av arbeidsmiljø fremkommer det at ingen av de faste ansatte har opplevd mobbing, trakassering eller diskriminering i løpet av siste 12 måneder. 2/3 av de ansatte vet hvordan det skal varsles. Dette arbeidet følges opp gjennom 2026.

Organisasjonen er medlem i Abelia, og er regulert gjennom Funksjonæravtalen – Negotia (nå del av Delta).

Likestilling og diskriminering

Organisasjonen har ved utløpet av 2025 til sammen 29 ansatte, fordelt på 26,6 årsverk.

Av disse er 20 ansatte og 18,8 årsverk kvinner, og 9 personer fordelt 7,8 årsverk er menn.

Organisasjonen har i 2025 også sysselsatt en rekke omvisere og deltidsansatte i mindre stillinger knyttet til besøkseiendommer og kirker. Av disse var 37 kvinner og 43 menn, som til sammen utgjorde 12,5 årsverk.

Hovedstyret består av til sammen 3 kvinner og 3 menn, hvorav kvinnelig styreleder. Ansattevalgt representant er kvinne.

Påvirkning av det ytre miljø

Organisasjonen driver ikke virksomhet som forurensar det ytre miljø.

Oslo, 02.06.26

Trude Knutzen Knagenhjelm
Hovedstyreleder

Ole Jakob Holt
Nestleder Hovedstyret

Helge Roar Dalen
Hovedstyremedlem

Ketil Thu
Hovedstyremedlem

Anne Marit Noraker
Hovedstyremedlem

Merethe Skjelfjord Kristiansen
Ansattevalgt hovedstyremedlem

Ola H. Fjeldheim
Generalsekretær

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 3 pages before this page
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 4 pages before this page
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

ÅRSREGNSKAP 2025

Fortidsminneforeningen

Org.nr.: 970 167 994

- en bedre verden

Resultat

Fortidsminneforeningen

	Note	2025 Regnskap	2025 Budsjett	2025 Budsjettavvik	2024 Regnskap
Driftsinntekter og driftskostnader					
Salgsinntekter	1	30 942	40 000	-9 058	44 135
Medlemskontingenter	2	2 779 310	2 750 000	29 310	2 776 653
Annen driftsrelatert inntekt		4 355	0	4 355	-426 023
Annoncesalg publikasjoner		261 300	250 000	11 300	321 650
Driftsstøtte	3	9 719 000	10 185 000	-466 000	10 005 000
Gaver		57 841	100 000	-42 159	100 338
Kompensasjon mva		3 379 656	3 100 000	279 656	3 541 777
Innbetalt til felles vedlikeholdsfond		839 970	400 000	439 970	521 562
Prosjektinntekter	4	25 257 036	27 800 000	12 457 036	40 248 803
Driftsinntekter Eiendom	5	18 247 637	18 009 500	238 137	14 425 915
Inntekt Miljøvernpris		15 000 000	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER		75 577 049	62 634 500	12 942 549	71 559 810
Prosjektkostnader	4	34 508 195	27 571 506	-6 936 689	42 225 522
Forbruk av innkjøpte varer for videresalg	6	322 925	90 000	-232 925	65 054
Lønn til ansatte	7	13 513 853	11 570 462	-1 943 391	9 893 475
Overføring til avdelingene	8	780 444	1 000 000	219 556	831 956
Øvrig drift	9	3 144 475	2 707 949	-436 526	2 624 178
Kostnader publikasjon	10	1 593 874	1 540 000	-53 874	1 484 272
Annen administrasjonskostnad		-193 309	0	193 309	-215 871
Av- og nedskrivning	11	197 837	392 800	194 963	212 636
Kostnad lokaler		993 254	854 000	-139 254	839 297
Honorar regnskap og revisjon	12	1 273 242	954 546	-318 696	782 128
Møter, kurs, arrangementer		213 566	160 000	-53 566	193 759
Reisekostnader adm og styret		577 847	600 000	22 153	542 728
Rep.møte og leder/stabsmøte		723 441	650 000	-73 441	707 591
Forsikringspremier		730 054	750 000	19 946	666 977
Kostnader knyttet til vedlikeholdsfond		285 842	400 000	114 158	242 716
Gebyrer		168 381	150 000	-18 381	86 192
Ledermøte		5 231	0	-5 231	0
Tap o.l.		3 625	0	-3 625	0
Driftskostnader Eiendom	5	12 290 843	13 037 252	746 409	8 565 695
SUM DRIFTSKOSTNADER		71 133 621	62 428 515	-8 705 106	69 748 306
Driftsresultat		4 443 428	205 986	4 237 442	1 811 505
Finansinntekter og kostnader					
Finansinntekt		170 523	0	-169 434	21 193
Finanskostnad		7 892	0	7 892	14 672
RESULTAT FINANSPOSTER		162 631	0	-162 631	6 521
Årsresultat		4 606 059	205 986	4 400 073	1 818 026
Overføringer og disponeringer		4 606 059			
Overføring til/fra annen egenkapital	13	-5 878 946			978 846
Overføring til egen øremerket egenkapital	13	9 930 877			
Overføring vedlikeholdsfond	13	554 128			839 180
Sum disponert		4 606 059			1 818 026

Balanse

Fortidsminneforeningen

EIENDELER	Note	2025	2024
Anleggsmidler			
1150 Tomt Urnes Verdensarvsenter	14	361 525	361 525
1170 Besøkssenter Borgund Stavkirke	11, 14	1 002 468	748 562
1171 Lillingstonheimen	14	64 072	69 374
1173 Karusbakken	11, 14	353 068	375 135
1174 Gamlebanken Lærdal	11, 14	42 161	44 704
1175 Kvernes videoovervåkingsanlegg	14	311 601	623 202
1176 Borgund oppgradering brannsikring	11, 14	710 617	0
1180 Garnisonsykehuset	11, 14	3 651 150	3 892 789
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	14	6 496 661	6 115 290
Transportmidler, inventar, maskiner o.l.	14	290 679	573 411
Sum anleggsmidler		6 787 340	6 688 702
Omløpsmidler			
Jorderik eiendom for videresalg	14	12 900 000	12 900 000
Husbruk - prosjekter for videresalg	15	12 527 090	12 237 464
Varebeholdninger	16	1 057 744	1 431 358
Oppgjørskonto merverdiavgift		389 763	22 267
Kundefordringer	17	198 162	175 440
Kundefordringer - tilskudd	18	1 545 000	0
Andre fordringer	5, 19	2 416 873	1 110 584
Kontanter, bankinnskudd o.l.	20	24 463 536	7 220 349
Periodisering prosjektmidler		0	202 742
Sum omløpsmidler		55 498 168	35 300 203
SUM EIENDELER		62 285 508	41 988 906

EGENKAPITAL OG GJELD

Egenkapital

Annen egenkapital	13	11 837 134	17 716 080
Annen øremerket egenkapital	13	9 930 877	0
EK øremerket vedlikeholdsfond	13	2 151 371	1 597 243
Sum egenkapital		23 919 382	19 313 323

Kortsiktig gjeld

Leverandørgjeld	21	3 879 697	4 149 094
Skyldig skatt og arbeidsgiveravgift	22	1 801 066	1 690 101
Påløpt lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift	23	4 461 166	3 457 479
Husbruk periodisering annen finansiering		1 526 500	1 376 880
Husbruk kreditt UNI		11 209 584	11 209 584
Annen kortsiktig gjeld	24	8 750	792 444
Periodisering prosjektmidler	25	15 479 363	0
Sum kortsiktig gjeld		38 366 126	22 675 581

SUM EGENKAPITAL OG GJELD

62 285 508

41 988 906

Oslo 02.06.2026

Trude Knutzen Knagenhjelm
Styreleder

Ole Jakob Holt
Styremedlem

Helge Roar Dalen
Styremedlem

Merethe Skjelfjord Kristiansen
Styremedlem

Anne Marit Noraker
Styremedlem

Ketil Thu
Styremedlem

Ola H. Fjeldheim
Generalsekretær

Noter til regnskapet for 2025

Regnskapsprinsipper og virkninger av prinsippendringer

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med norsk lov, og er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er uansett klassifisert som omløpsmidler.

Anleggsmidler vurderes normalt til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes å ikke være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Varige driftsmidler:

Deler av foreningens eiendommer ansees usalgbare. Kun en begrenset andel av foreningens eiendomsportefølje er tatt inn i balansen.

En betydelig del av investeringene i foreningens eiendommer er kostnadsført. En vesentlig del av disse kostnadene er finansiert ved tilskudd som er tatt inn som driftsinntekt.

Fordringer:

- Utestående fordringer er bokført til pålydende beløp redusert for påregnelig tap. Avsetning til tap er foretatt på grunnlag av individuell vurdering.

Prinsipper for inntektsføring og kostnadsføring:

- Foreningen har lagt transaksjonsprinsippet til grunn for regnskapsføring og måling. Inntektene er resultatført når de er opptjent og utgiftene er kostnadsført i samme periode som tilhørende inntekter. Driftstilskudd inntektsføres i tilhørende kalenderår, mens tilskudd til øremerkede prosjekter inntektsføres etter hvert som vilkår for støtten oppfylles.

Skatter

Deler av foreningens virksomhet er næringsvirksomhet. Virksomheten er ansett som skattepliktig inntekter.

Likestilling og diskriminering

Organisasjonen har ved utløpet av 2025 til sammen 29 ansatte, fordelt på 26,6 årsverk.

Av disse er 20 ansatte og 18,8 årsverk kvinner, og 9 personer fordelt 7,8 årsverk er menn.

Organisasjonen har i 2025 også sysselsatt en rekke omvisere og deltidsansatte i mindre stillinger knyttet til besøkseiendommer og kirker. Av disse var 37 kvinner og 43 menn, som til sammen utgjorde 12,5 årsverk.

1. Salgsinntekter

Salg av bøker, trykksaker og suvenirer/profileringsartikler i Dronningens gate

2. Medlemskontingent

Antall

Medlem m årbok/FV	4366
Medlem m. FV	1968
Medlem u publ	1160
Ungdom/student m FV	218
Ungdom/student m årbok/FV	270
Bedrift	33
Kampanje	231
Kampanje student	34
Æresmedlem	2
Familie, hovedmedlem	32
Familie, husstand	64
Ufør	4
Livsvarig	47
Livsvarig, første år	0
Gratis (inkl. gratis ungd/stud)	61
	8490

Innbetalt medlemskontingent kr 4.527.300, overført til fylkesavdelinger kr 1.747.990.

3. Driftstilskudd

Fra KLD:

Adm/org: 4 299 000

Museum og eiendom: 5 420 000

4. Prosjektinntekter og projektkostnader

Prosjektinntekter	Avd 10	Avd 20	Avd 50	Sum
Salgsinntekter	0	13 787	86 371	100 158
Egne arrangement	0	0	39 375	39 375
Leieinntekter	0	0	27 550	27 550
Diverse inntekter	0	-600 000	600 983	983
Gaver	0	0	491	491
Offentlig prosjektstøtte	900 000	25 465 685	2 422 128	28 787 813
Privat prosjektstøtte	1 398 000	0	9 631 405	11 029 405
Lønnspåslag prosjekter	0	0	776 320	776 320
Periodiserte inntekter tidligere år	-985 124	39 891	742 491	-202 742
Periodiserte inntekter i år	103 666	-12 747 709	-2 658 274	-15 302 317
Sum	1 416 542	12 171 654	11 668 840	25 257 036

Projektkostnader	Avd 10	Avd 20	Avd 50	Sum
Adm.kostnad	0	142 009	0	142 009
Lønnskostnad	914 342	3 140 135	5 188 223	9 242 700
Avskrivninger	0	318 014	50 705	368 720
Løpende kostnader	17 842	262 512	1 794 221	2 074 575
Reperasjon og vedlikehold	0	11 851 565	4 004 462	15 856 027
Kostnader konsulentbistand	396 388	1 906 504	701 679	3 004 571
Reisekostnader	33 533	49 405	486 298	569 235
Kurs og arrangementer	52 497	157 486	3 040 376	3 250 359
Sum	1 414 602	17 827 630	15 265 964	34 508 195

Netto resultat prosjekter er et underskudd på NOK 9 251 156

Underskuddet består av følgende:

Prosjekter med resultatført overskudd 800 682

Egenfinansierte prosjekter (hvorav egenfinansiering Urnes 10 051 841

5,07 MNOK

5. Eiendommene

	Borgund	Urnes	Nore	Uvdal	Torpo	Rasmusgården	Per Amundsagården	Garnisonsykehuset	Jorderik
Driftsinntekter									
Salgsinntekter	9 575 367	2 730 187	238 183	667 554	804 908		98		
Leieinntekter						100 600	277 305	412 948	240 000
Annen driftsrelatert inntekt	- 100 000	3 121 125	8 250	145 837	12 090		522		
Gaver	12 663								
Sum inntekter	9 488 030	5 851 312	246 433	813 391	816 998	100 600	277 925	412 948	240 000
Driftskostnader									
Varekostnader	1 133 747	105 916	6 518	73 177	9 314		2 500		
Lønnskostnader	2 899 346	3 144 147	206 306	511 963	521 027		2 268	94 889	
Andre driftskostnader	1 131 033	1 050 207	43 209	193 943	82 829	157 541	301 063	552 003	67 896
Sum kostnader	5 164 126	4 300 270	256 033	779 083	613 170	157 541	305 831	646 892	67 896
Driftsresultat	4 323 904	1 551 042	-9 600	34 308	203 828	-56 941	-27 906	-233 944	172 104

Jorderik: Det er pant i eiendommen ifbm avtale om kontokreditt på 4 mill. kr. Skyldig kreditt per 31.12. er kr 0. Bokført verdi av de pantsatte eiendelene pr. 31.12. er 12,9 mill kr. Eiendommen er oppført som omløpsmiddel da den skal videreselges.

6. Varekostnader/vareinnkjøp

Vedrører innkjøp av materiell, korrigert for beholdningsendring.

7. Lønn og annen personalkostnad

	2025
Lønninger	24 043 283
Arbeidsgiveravgift	3 663 125
Pensjonskostnader	2 052 298
Styrehonorar	170 000
Andre Lønnskostnader	738 857
Totale lønnskostnader	30 667 563
Herunder klassifisert som:	
Lønnskostnader drift/adm	13 513 853
Prosjektkostnader	9 242 700
Eiendommene	7 379 946
Husbruk	531 064
	30 667 563
Antall ansatte/årsverk (inkl. prosjekter)	29/26,6

Antall årsverk er 26,6. I tillegg har foreningen deltidsansatte knyttet til besøkeiendommene som til sammen utgjør 12,5 årsverk.

Lønn til daglig leder utgjør kr 998.693, samt kr 7.811 i andre godtgjørelser.

Foreningen er pliktig til å ha en obligatorisk tjenstepensjonsordning, og har en ordning som tilfredsstillende lovkrevet.

8. Overføringer til avdelingene

Aktivitetsstøtte til lokallag	321 725
Museum og eiendom søkbare midler	458 719
Sum overføringer	780 444

9. Øvrig drift

Inventar, rekvisita, kontormaskiner	509 342
IT-kostnader, lisenser, internett, telefon	1 806 805
Vedlikehold bygninger og utstyr	462 037
Formidling	708 429
Trykking, reklame	116 086
Aviser, kontingenter	218 565
Porto	89 598
Andre kostnader	117 039
Andel avd. Bygningsvern overført til prosjektkostnader	-883 426
Sum	3 144 475

10. Kostnad publikasjoner

Gjelder utgifter til trykking, porto og andre tjenester ved utgivelse av Årboka og Fortidsvern.

11. Avskrivninger

Driftsmiddel	Avskrivnings- sats	Kostpris 01.01.25	Tilgang 2025	Avgang 2025	Akk. avskrivninger 31.12.25	Bokført verdi 31.12.25	Årets avskrivninger
Tomt		361 525				361 525	
Bygninger	5-33,3	8 984 107	1 174 781		4 023 752	6 135 136	793 410
Driftsløsøre	20-33,3	1 566 123			1 444 673	121 450	113 503
Nettside	20	1 839 813			1 697 685	169 229	169 229
Sum		12 751 568	1 174 781	-	7 166 110	6 787 340	1 076 142
Pr. sted:							
Avskrivninger Borgund							210 258
Avskrivninger Garnisonsykehuset							254 743
Avskrivninger adm/museum							197 837
Avskrivninger Avd Bygningsvern/prosjekter							50 706
Avskrivninger Kvernes videoovervåkingsanlegg							311 601
Avskrivning toalettløsning Urnes							50 997
							1 076 142

12. Revision, regnskap og juridisk hjelp

Revisjon av regnskaper for foreningen og fond	642 467
Lisenser og support regnskap og lønn	1 090 517
Sum	1 732 984
Av dette belastet eiendom	18 285
Av dette belastet prosjekter	441 458
Sum avd 10/20/30	1 273 242

13. Egenkapital

Egenkapital pr. 1.1.25	19 313 323
Resultat 31.12.25	4 606 059
Egenkapital pr. 31.12.25	23 919 382

	Annen EK	Annen øremerket EK	EK øremerket vedlikeholdsfond	Sum
IB	17 716 080	-	1 597 243	19 313 323
Årets resultat	-5 878 946	9 930 877	554 128	4 606 059
UB	11 837 134	9 930 877	2 151 371	23 919 382

- Annen øremerket egenkapital

Annen øremerket egenkapital består av midler avsatt til finansiering av prosjektet Urnes Verdensarvsenter. Årets bevegelser består av inntekter fra UNI miljøvernpris på kr 15 000 000 fratrasket prosjektkostnader i forbindelse med rekonstruksjon av Nordportal, utstillingen i senteret og arkitektkonkurransen til senteret på hhv kr 4 028 073, kr 171 820 og kr 869 230.

Styret har besluttet at disse inntektene skal benyttes til å dekke krav om egenfinansiering av Urnesprosjektet.

- Vedlikeholdsfond

Innbetalt ihht. forvaltningsavtaler for eiendommene – utbetalt omsøkte midler, avsatt til øremerket egenkapital søkbare midler.

Årets bevegelser består av inntekter fra Fortidsminneforeningen Sogn og Fjordane på kr 639 970 og inntekter fra Borgund og Urnes på kr 100 000 ihht budsjett for 2025.

Dette er fratrasket kostnader på kr 285 842 der vedlikeholdsfondet finansierer søkbare tilskudd til avdelinger og lokallag for vedlikeholdstiltak.

14. Bevaringsverdige eiendommer

Foreningen eier flere bevaringsverdige eiendommer som benyttes i virksomheten. Deler av eiendommene anses som usalgbare, og kun en begrenset andel av foreningens eiendomsportefølje er balanseført. En betydelig del av investeringene i eiendommene er kostnadsført løpende. Kostnadene er delvis finansiert gjennom tilskudd som er inntektsført som driftsinntekter.

Oversikt over Fortidsminneforeningens eiendommer:

Eiendom	
1. Museum	
Borgund stavkirke	Delvis balanseført
Elstergården	
Elvebakken	
Finnesloftet	
Gaupne gamle kirke	
Hestad kapell	
Holdhus kirke	
Hopperstad stavkirke	
Hove steinkirke	
Hustad steinkirke	
Huth fort	
Kvernes stavkirke	
Logtun kirke	
Lydvaløftet	
Moster gamle kirke	
Munkeby klosterruin	
Nonneseter kloster	
Nore stavkirke	
Olavshaugen	
Rasmusgården	
Reins kloster	
Rødven stavkirke	
Sakshaug gamle kirke	
Steinfjøsset i Leksvik	

Steinvikholm slott	
Stordal gamle kirke	
Tautra klosterruin	
Torpo stavkirke	
Ullestadbu	
Urnes stavkirke	
Uvdal stavkirke	
31	
2. «Næringseiendom»	
Gamlebanken	Delvis balanseført
Sigholts Minde	
Stranges stiftelse	
Vøienvolden	
3. Overnattingseiendommer	
Abborhøgda	
Gamlebakeriet	
Garnisonssykehuset	Delvis balanseført
Jorderik	Balanseført
Karussbakken	Delvis blanseført
Kultan	
Lillingstonheimen	
Nyholmen fyr	
Per Amundsagården	
Toralfhuset	
4. Husbruk	
Kårøya	Balanseført
Moderne Markiser	Balanseført
Plakathuset	

15. Husbruk istandsetting/finansiering

Husbruk under Omløpsmidler viser verdi/beholdning (istandsettingskostnader) for videresalg av Moderne Markiser (3,424 mill kr), Kårøya Røst (8,953 mill kr) og Plakathuset (150.000 kr). Tilskuddsmidler/kreditt til prosjektene er bokført som kortsiktig gjeld. For de lån som stilles til disposisjon for den enkelte eiendom som er organisert i Husbruk skal det stilles tilstrekkelig sikkerhet i form av pant på eiendommen. Når bygg er ferdig skal den avhendes, kjøper skal forplikte seg til å bevare + plakett + overskudd = nye prosjekter. Ved salg skal lånet tilbakebetales, overskuddet til videre arbeid, underskudd kan dekkes ved ekstra tilskudd eller avskrivning av ramme.

16. Varebeholdninger

Varelager Dronningensgate 11	51 017
Varelager Borgund besøkssenter	804 658
Varelager Urnes	169 995
Varelager Buskerud eiendommene	32 074

Sum varelager

1 057 744

Varebeholdningen er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

17. Kundefordringer

Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for påregnelig tap. Av utestående har ingenting blitt avsatt som dekning for tap. Foreningen har ikke fordringer som forfaller senere enn ett år etter regnskapsårets utgang.

18. Kundefordringer - tilskudd

Posten består av mottatte tilskudd i form av tilsagnsbrev, men som ikke er innbetalt fra tilskuddsgiver til Fortidsminneforeningen pr 31.12.2025.

Beløpet på kr 1 545 000 er inntektsført i 2025 på forskjellige prosjekter og står som en fordring siden man venter disse beløpene.

Ferdigstilling av prosjekter utløser i flere tilfeller en sluttutbetaling fra tilskuddsgiver. Foreningen vil derfor i flere tilfeller oppleve at sluttutbetaling skjer året etter prosjektet er ferdigstilt.

19. Andre fordringer

Det er gitt et kortsiktig lån til nærstående partner på kr 250.000. FMF eier 100 % av selskapet. Aksjene er bokført til NOK 0 i regnskapet. Det nærstående selskapet har ikke avlagt regnskap for 2025 pt, men hadde i 2024 et årsresultat på kr 76 040 og ek på kr 116 227.

Kr 64 097 er en fordring foreningen har til en nærstående partner.

Kr 1 325 000 er forskuddsbetalte kostnader som er periodisert fremover i tid.

Fordringen på kr 776 320 gjelder opptjent, ikke utbetalt tilskudd per 31.12.2025. Beløpet er beregnet på grunnlag av gjennomførte timer i prosjektet og vil bli avregnet mot tilskuddsgiver i henhold til tilskuddsordningens vilkår.

20. Kontanter, bank

Kontanter	269 870
Skattetrekkskonto	1 214 649
<u>Bankinnskudd</u>	<u>22 979 017</u>
Sum	24 463 536

Midlene på skattetrekkskontoen er bundet til dekning av forskuddstrekk i henhold til gjeldende regelverk.

21. Leverandørgjeld

Posten gjelder ordinær leverandørgjeld.

22. Skyldig skatt og arbeidsgiveravgift

Skyldig forskuddstrekk	1 214 415
<u>Skyldig arbeidsgiveravgift</u>	<u>586 651</u>
Sum	1 801 066

23. Påløpt lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift

Skyldige feriepenger	2 764 782
Skyldig arbeidsgiveravgift av feriepenger	389 833
<u>Påløpt lønn pr 31.12.2025</u>	<u>1 306 551</u>
Sum	4 461 166

24. Annen kortsiktig gjeld

Gjelder periodiseringer.

25. Periodisering prosjektmidler

Periodisering av inntekter til prosjekter består av

Fordringer opptjent prosjekttinntekter på NOK : 6 612 309

Skyldige tilsagnsmidler utbetalt ikke benyttet : 22 091 672

This document contains 14 pages before this page

Dokumentet inneholder 14 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 14 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 14 sider før denne side

Detta dokument innehåller 14 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Til årsmøtet i Fortidsminneforeningen

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Fortidsminneforeningen som viser et positivt aktivitetsresultat på NOK 4 606 059. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2025, aktivitetsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av foreningens finansielle stilling per 31. desember 2025 og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av foreningens slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter styrets årsberetning. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Crowe Partner Revisjon AS is a member of Crowe Global, a Swiss Verein. Each member firm of Crowe Global is a separate and independent legal entity. Crowe Partner Revisjon AS and its affiliates are not responsible or liable for any acts or omissions of Crowe Global or any other member of Crowe Global. Crowe Global does not render any professional services and does not have an ownership or partnership interest in Crowe Partner Revisjon AS.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til foreningens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon.

Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for minvår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av internkontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om foreningens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at foreningens ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet, og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i internkontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 02. Juni 2026

CROWE PARTNER REVISJON AS

Anne Gudrid Tomterstad
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Elektronisk signatur

Signert av

Tomterstad, Anne Gudrid

(Identitet bekreftet med BankID (NO))

Dato og tid (UTC+01:00) Central European Time (Berlin) (DD.MM.YYYY HH:MM:SS)

02.06.2026 19:18:08

Signaturmetode

BankID (NO)

ÅRSRAPPORT 2025

Fortidsminneforeningen
Dronningens gate 11, 0152 Oslo
Tlf. 23 31 70 70
post@fortidsminneforeningen.no
Forsiden: Sakshaug gamle kirke
Foto: Joakim Rehaug Roth